

telen *P. spinosának* látszik, teljesen kopasz hajtásokkal és levelekkel, utóbbiak tompás fogúak, még fejletlenek. Neilreich az előzővel együtt a *P. spinosa* kérdéses szinonimjául veszi.

Prunus suaveolens Kit. (Addit. 298. old.; herb. fasc. XIV. nr. 154.) „*An insititia?* farx(?)” megjegyzéssel. Aránylag kicsiny virágú *P. insititia*nak nézem, a minék Kitaibel és Neilreich is tartja.

(A növ. szakosztály 1915. évi febr. 10-én tartott üléséről.)

Kovács F.: Változások Óbecse flórájában.

Innen-onnan 40 esztendeje vizsgálgom már Óbecse bácskai nagyközség 42.000 kat. holdat kitevő határának növénytenyészetét és nap-nap után tapasztalom, mennyire más és más lesz lassankint az óbecsei flórának arculata nemcsak az egyes növényfajok egyedeinek mennyiségét, hanem maguknak a génuszoknak és fajoknak számát illetőleg is, aminek oka legnagyobbbrészt az itteni talajviszonyok időközi megváltozásában keresendő.

Amíg ugyanis a város mellett kanyargó szeszélyes Tisza folyó egész a hetvenes évekig korlátlanul hömpölygette hullámain az 5000 kat. holdnyi óbecsei Alsó-, Felső- és Kisértéken, mint ártereken keresztül: addig nemcsak a legközönségesebb, hanem a ritkább vízi növényeknek ezrei is benépesítették az említett rétek terjedelmes mocsarait.

Továbbá, ameddig a várost környékező 9000 kat. hold. területű ú. n. járásföldeken, azaz közlegelőkön, a kilencvenes évekig víg furulyaszó hangzott és a gulya és a ménes kolompolt: addig ott is a bársonyos pázsitból kikandikálva a legkülönbélebb mezei virágok köszöntötték a járókelőt.

És most is eszemben van, mily pajzán kedvteléssel szökdecsestem deákkoromban fel és alá a határunkban végződő és a régmultakról regélő bogárhátú római sáncokon és gyűjtögettem azokon nem egy olyan növényt, aminek ma határunkban se híre, se hamva, mert hát a kapzsi realizmus a multnak emez emlékét sem kimélte, hanem a szomszédos síkföldekkel egyenlővé téve ezt is könyörtelenül az eke uralma alá hajtotta.

És mit szóljak városunk egyik volt büszkeségéről a 42 kat. holdnyi tiszaparti kiméletlenül kiírtott Árpádligetről?, a melynek úgy árnyashelyei, mint bozótjai és tisztásai mindaddig, míg 1910-ben ez a páratlanul szép erdő a teknővájó cigányok fejszecsapásai alá nem került, változatos, gazdag és meglepő flórájukkal valóságos élvezetet nyújtottak a scientia amabilis kedvelőjének.

De hol vannak az Agrimóniákat, Clematisokat, Conyzákat, Lavathérákat, Althaea pallidát, Isatisokat, Cytisusokat, Genistákat, Amygdalus nanát, Origanumokat, Selinumokat, Anthemis tinc-

tóriát, stb termő: Csókity-, Zsótér-, Báró Jóvíts-, Dungserszky-, Kapás- és Horváth Lukács-féle óárkok? Bizony-bizony ezeket is nagyrészt elszántogatták a szomszédos birtokosok.

És hol vannak a kövér Orobanchékat, Alliumokat, Myagrumokat, Androsacékat, Senecio vernalist stb szülő ugarföldek? Az ugarrendszert nálunk manapság jóformán már csak a híreből ismerik.

De lassan-lassan eltűnedeztek határunkból a tüskeboronát adó és ezelőtt csaknem minden szálláson divatos kökényesek is, amelyek szintén igen alkalmas termőhelyei voltak nem egy érdekes, határunktól búcsút vett növénynek.

Bezzeg vajmi szembeszökő változás állott be tehát nálunk is az egész határban rövid néhány évtized alatt is, ahol az iparkodó gazdák mindent, de mindent felszántanának, szint' egészen a templom küszöbéig. Változás itt is, változás ott is, mégis a legnagyobbat a tiszai ármentesítés idézte elő határunkban, mert a mióta a rakoncátlan Tiszát szabályozták és hatalmas gátak közé, mintegy kényszerzubbonyba szorították, azóta nem búvik a réteken a temérdek vízi szárnyas a nádasok rengetegeibe s nem ácsorog a kandi szürkegém órahosszat a feneketlen lápok szélén. Más, messze vidékre költözött innen: a daru, a kócsag, a kárókatona, a bodor gödény és a nádiverebek éktelen rikácsolását és a bukfencező bibicek „búvik“ kiáltozását, a réteken is a dalos pacsirták andalító trillái váltották fel és az egykor feneketlen lápok helyén is ma már a szorgalmas földmívelők golyafészkés kéményei meredeznek az ég felé.

Midőn herbáriumom növényeit nézegetem, bizony nem egyet találok közöttük, mint az egykori óbecsei dús flórának csupán emlékeit. De van számos olyan növényünk is, amely valamikor seregesen tenyészett flóránkban, most pedig már-már szintén búcsút venni készül határunktól.

A tetemes növényvesztéséért azonban, ami flóránkat az ármentesítés, közlegelőfelszántás, rétművelés, erdőirtás, stb. folytán érte, hál' Istennek, némi kárpótlást nyújtott mégis a határunkban időközben épült és Szabadkára, Zomborba és Újvidékre, vivő három vasúti vonal; azon kívül a vasúti és tiszai gőzhajóállomásoknál 4 év előtt létesült remek két új angolpark; továbbá a városból kiágazó és legújabbán kikövezett állami és törvényhatósági műutak a kavics és homok révén ide hurcolt új növényekkel és az 1894. III. t.-c. által Óbecse mellé helyezett Ferencsatorna, a mely 12 klm hosszan szeli az óbecsei határt. Mindezek a helyeken sok elköltözött növényünk újra előkerült, sőt ugyanitt és egyebütt is akárhány bevándorolt új plánta is tenyészik határunkban.

Ezen általános vázolás után rátérek Óbecse elköltözött és bevándorolt növényeinek részletezésére, megjegyezvén, hogy a kritikusabb vagy ritkább növényeket a M. N. Múz. növ. osztályában is bemutattam.

Elköltözött növények: *Typha minima* Funk, *Sparganium minimum* Fr., *Potamogeton coloratus* Vahl., *Potamogeton densus* L., *Potamogeton gramineus* L., *Najas marina* L., *Scheuchzeria palustris* L. Mindezek a rétek mocsarainak lakói voltak, valámíg az ármentesítés határunkból valamennyit ki nem lakoltatta.

Haynaldia villosa (L.) Schur, *Cynosurus cristatus* L., a közlegelők felszántása előtt ugyanott nagyban tenyészett.

Lolium temulentum L. azelőtt a vetésekben fel-felbukkant, pár év óta azonban hiába keresem.

Digitaria humifusa Rich., *Digitaria ciliaris* (Retz.) Koel., *Hierochloa australis* (Schrad.) R. et Sch., *Poa palustris* L., *Calamagrostis lanceolata* Roth, *Aegilops cylindrica* Host., *Eragrostis pilosa* (L.) Beauv., *Elymus arenarius* L., *Secale silvestre* Host., *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Stipa pennata* L. Az alsóréti homokos mezőket lakták: azok felszántásakor azonban eltűntek.

Anthoxanthum odoratum L., *Braehypodium pinnatum* (L.) Beauv., *Braehypodium silvaticum* (Huds.) R. et Sch. Az Árpádligetet egészen benépesítették, ennek kiirtásakor teljesen nyomuk veszett.

Pholiurus pannonicus (Host.) Trin. az alsóréti Irizsethát kemény szikes talaján, hol azelőtt tenyészett, 5 év óta már nem honos.

Carex divulsa Good., *Carex flacca* Schreb., *Carex silvatica* Huds., az Árpádligettel együtt elbúcsúzott.

Carex paradoxa Willd., *Carex stenophylla* Whlbg., az alsóréti homokosokon tenyészett.

Cladium mariscus (L.) R. Br., *Eriophorum angustifolium* Roth, *Trichophorum austriacum* Palla., *Heleocharis ovata* (Roth) R. Br., *Scirpus radicans* Schk., *Schoenoplectus setaceus* (L.) Palla., *Schoenoplectus supinus* (L.) Palla. Az ármentesítés előtt a rétek mocsaraiban lépten-nyomon találhatók voltak.

Arum maculatum L., *Allium ursinum* L., *Gagea lutea* (L.) Ker., *Scilla bifolia* L., *Polygonatum officinale* All., *Polygonatum multiflorum* (L.) All., *Polygonatum latifolium* (Jacq.) Desf., *Paris quadrifolia* L., *Tamus communis* L. Az Árpádliget árnyas helyeinek valóságos ékességei voltak; az erdőirtáskor ezek is kivesztek.

Allium ampeloprasum L., *Allium vineale* L., *Allium atropurpureum* W. et K. az ugarokon és vetések közt valamikor nagyban díszlettek; határunkban évek óta már csakis az *Allium rotundum* L. vad hagyma tenyészik. *Luzula campestris* (L.) DC., *Leucopum aestivum* L., *Iris sibirica* L., *Iris spuria* L., *Orchis morio* L., *Orchis coriophora* L., *Orchis militaris* L., *Ophrys aranifera* Huds. fajokat az ármentesítés a Felsőrétből száműzte.

Helleborine (*Epipactis latifolia* (Huds.) Druce, *Cephalanthera alba* (Cr.) Simk., az Árpádligettel együtt búcsút vett tőlünk.

Populus tremula L., *Parietaria officinalis* L., *Viscum album* L., az Árpádligetet lakták.

Polygonum arenarium W. et K., az alsóréti homokokról eltűnt.

Salsola soda L., *Suaeda maritima* (L.) Dum., *Mimuartia* (*Alsine*) *verna* (L.) Hiern., *Spergula arvensis* L., azelőtt az Alsórét szikes-homokos helyeinek polgára volt.

Stellaria holostea L., *Moehringia trinervia* (L.) Clairv., *Cucubalus baccifer* L., *Silene dichotoma* Ehrh., az Árpádligettel együtt tűnt el.

Silene otites (L.) Wib., *Silene parviflora* (Ehrh.) Pers, valamikor a római sáncokon dúsan tenyészett.

Nuphar luteum (L.) Sm., *Nuphar sericeum* a rétek álló vizeiben rengeteg mennyiségben nőtt; az ármentesítéssel lassanlassan gyérülni kezdtek, míg az idén a holt Tiszaágtól is búcsút vettek.

Anemone ranunculoides L., *Ranunculus ficaria* L., az Árpádligetből,

Adonis vernalis L. pedig az Irizsethát szikes helyeiről pusztult ki.

Clematis integrifolia L., *Clematis recta* L. a legutóbbi évekig a határ bozótos óárkaiban tenyészett.

A *Caltha palustris*től az ármentesítés előtt szintúgy sárgállottak tavaszkor a rétek mocsarai; manapság egy szál sem nő már belőle.

A *Thalictrum aquilegifolium*ból 4 év előtt néhány szép példányt szedtem a tiszai füzesek közt, de azóta nem találok.

Erysimum cheiranthoides L., *Arabis hirsuta* (L.) Scop., *Draba nemorosa* J., *Alliaria officinalis* L., *Corydalis cava* (L.) Schw. et K., az Árpádliget árnyas helyein bőven tenyészett.

Erysimum diffusum Ehrh., *Syrenia cana* (Pill. et Mitterp.) Rehb. az alsóréti homokosok eltűnt polgárai közé tartozik.

Barbarea vulgaris R. Br. a rétekről, *Isatis tinctoria* L. pedig a római sáncokról és határunk óárkaiból költözött el.

A *Potentilla recta* L.-nek a római sáncokon és az óárkokban volt a tanyája.

Parnassia palustris L., *Potentilla erecta* (L.) Hampe, *Sanguisorba officinalis* L. a rétek turfás helyein diszlett.

Trifolium arvense L. az alsóréti homokos mezőkön tenyészett.

Astragalus glycyphyllos L., *Vicia serratifolia* Jacq., *Vicia grandiflora* Scop., *Lathyrus silvestris* L., *Lathyrus platyphyllos* Retz fajokban az Árpádligetben évekig gyönyörködtem.

Geranium pyrenaicum L., *Geranium Robertianum* L. az Árpádligettel együtt búcsút vett.

Az *Althaea cannabina* L. a kilencvenes években még az alsóréti partszakadékokban nőtt.

A *Viola silvestris* Lam. és a *Viola mirabilis* L. az Árpádliget ékessége volt.

Viola pumila Chaix. *Viola stagnina* Kit. fajokat az ármentesítés kilakoltatta határunkból.

A *Circaea lutetiana* L. nagyon otthonos volt az Árpádligetben; nincs már belőle nálunk egy szál sem. Vidékünkön jelenleg csakis a temerini Kiserdőben honos, hol bőven nő.

Erygium planum L., *Peucedanum oreoselinum* (L.) Mnch., *Seseli annuum* L., a római sáncokból és az óárkokból pusztult ki.

Helosciadium nodiflorum (L.) Koch, *Angelica silvestris* L., *Selinum carvifolia* L. az Árpádliget végén levő vizenyős helyeket lakta.

Heracleum sphondylium L., *Aegopodium podagraria* L., *Chaerophyllum temulum* L. az Árpádligettel együtt elköltözött.

Aethusa cynapium L. a kertek ritkább lakója volt, de ma már eltűnt.

A *Gentiana pneumonanthe* L. és az *Erythraea centaurium* (L.) Pers. az Árpádliget nedves tisztásait lakta.

Erythraea uliginosa (W. et K.) R. et Sch.-t az Alsórét homokos, nedves helyein gyakran gyűjtöttem.

A *Menyanthes trifoliata*t deákkoromban nyalábszámra szedtem a rétek mocsaraiban.

A *Lycopsis arvensis* L. a közlegelők felszántása előtt a római sáncokon és a legelőkön nem volt ritkaság.

A *Lithospermum purpureo-coeruleum* L. a kiirtott Árpádliget egyik legszebb virága volt.

A *Salvia nutans* L. a római sáncok és a *Salvia pratensis* L. az alsórégi homokos mezők lakója volt.

Lamium foliosum Cr., *Stachys sylvatica* L., *Betonica officinalis* L., *Glechoma hirsuta* W. et K., *Nepeta pannonica* L., *Ajuga reptans* L. az Árpádligetben nagyon közönségesek voltak.

A *Galeopsis ladanum* L. a tarlókon itt-ott előkerült, most nyoma veszett.

A *Physalis alkekengi* L. a tiszai füzesek árnyas, nyirkos helyein és az Árpádligetben volt honos.

Orphantha lutea (L.) Kern. az alsórégi homokokról elköltözött.

Veronica chamaedrys L., *Veronica elatior* Ehrh., *Scrophularia nodosa* L. az Árpádligettel együtt pusztult el.

Pedicularis palustris L., *Alectorolophus goniotrichus* Borb., *Al. minor* (Ehrh.) W. et Gr. fajokat az ármentesítés vitte el.

Orobanche caryophyllacea Sm., *Or. gracilis* Sm., *Or. purpurea* Jacq., *Or. alba* Steph., *Or. teucrii* Holandre, az ugarrendszer abbahagyásával és a római sáncok felszántásával tűnt el. Most csakis az *Or. ramosa* honos határunkban.

Az *Asperula odorata* L. az Árpádligetből költözködött el.

A *Dipsacus pilosus* L. az Árpádliget szélén nőtt.

A *Succisa pratensis* Mnch. a réti földeken most teljesen hiányzik.

Bryonia dioica Jacq. a Gyogyevits szállás parkjában nőtt 2 példányban.

Az *Artemisia scoparia* W. et K. a római sáncokon tenyészett.

A *Senecio doria* L. és a *Senecio barbareaefolius* Krock. az Alsórét polgára volt.

A *Carpesium cernuum* L., *Arctium tomentosum* Mill., *Hieracium pilosella* L. az Árpádligetet lakta.

A *Scorzonera parviflora* Jacq., *Serratula tinctoria* L. a rétek ármentesítése folytán pusztult ki.

A *Carlina intermedia* Schur és az *Echinops sphaerocephalus* L. a római sáncokon és a kökényesekben valamikor nagyon otthonos volt.

162 tehát azon növényfajoknak a száma, amelyek pár évtized alatt az óbecsei határnak búcsút intettek. Fájó szívvel gondolok mindig ezekre az elköltözött ismerősökre és jó barátokra, valahányszor volt termőhelyeiken járok-kelek és csupán az vigasztal, hogy ezen területeken is aranykalásztenger hullámozik a magyar mezőgazdaság büszkeségére és a drága magyar haza üdvére-javára. Másrészt meg némi megnyugvásul szolgál az is, hogy helyükbe jórészt a már fentebb említett okoknál fogva 89 új növényfaj érkezett határunkba, köztük nem egy ritkább is, amelyekről az alábbiakban szólok.

A vasúttal bevándorolt óbecsei növények: *Arrhenatherum elatius* (L.) M. et K. ma már a belvárosi temetőben is bőven terem. *Bromus inermis* Leyss., *Ornithogalum pyramidale* L., *O. flavescens* Lam. a vasúti árkokon és töltéseken kívül itt-ott a vetésekben is felbukkannak. *Thesium linophyllum* L., *Polygonum dumetorum* L., *Bassia sedoides* (Pall.) Aschers. és *Seleuranthus collinus* Hornung a vasúti töltés jellemző növénye. *Delphinium orientale* Gay. ma már egész határunkan, kivált a vetések közt széleskörű elterjedést mutat. *Papaver hybridum* L., *Fumaria rostellata* Knaf., *Calepina irregularis* (Asso) Thell., *Neslia paniculata* (L.) Desv., *Lepidium graminifolium* L. az összes temetőben, de néha-néha a vetésekben is előfordul. *Alyssum desertorum* Stapf. az Alsórét gyepes helyein, a tiszai töltéseken és a Ferencsatorna füves partjain is diszlik. *Reseda luteola* L., *R. phytheuma* L., *Sanguisorba muricata* (Spach.) Greml., *Anthyllis polyphylla* Kit., *Medicago elongata* Roch., *Onobrychis viciaefolia* Scop. és *Amarantus albus* L. nálunk kizárólag a vasúti töltések lakója. *Linum perenne* L. a műtak mentén is honos. *Achusa italica* Retz., *Melampyrum barbatum* W. et K. a vetések közt is, különösen a szállásokon, szálanként előfordulnak. *Linaria genistifolia* (L.) Mill.-t *Veronica teucrium* L.-t itt-ott az öregárkok hozójtaiban és a szegedi országút gyepes helyein is találtam. *Tussilago farfara* L. néhány példányát szedtem az aracsi kompállomás fölött is a Tisza agyagos-homokos árterén és a Soós-féle kénésfürdő lecsapoló-árokpartján. *Senecio vernalis* W. et K. a rétek szántóföldjeit is kora tavasszal szintén aranymezbe szokta öltöztetni. *Crepis rheadifolia* M. B. és *Taraxacum serotinum* (W. et K.) Poir. a temetők gyepes helyein és a műtak árokpartjain is évről évre szaporodnak. Összesen 31 növény.

A műutak révén betelepült növények: *Stipa capillata* L. az alsóvárosi temető gyepes helyein és sírdombjain is évről évre szaporodik. A *Chenopodium botrys* L. a zombori műúton nagyon elszaporodott, a kavicsal és homokkal került ide; az én kertemben is vadon tenyészik. *Euclidium syriacum* (L.) R. Br. ből valamikor egyetlen szál sem nőtt itt; manapság az összes utakat seregesen ellepi. *Myagrum perfoliatum* L. a vasutak mentén a vetések szélében itt-ott terjeszkedik, de nálunk határozottan ritkának mondható; míg pl. Kalocsa vidékén és a Nagyalföld egyéb helyein alkalmatlan dudvaként szerepel. *Althaea pallida* W. et K. és *A. hirsuta* L. az utak bozótjainak csinos növénye. *Thymelaea passerina* (L.) Coss. különösen a külső szállások szántóföldjeit lakja. *Caucalis latifolia* L. a szállási vetésekben ritkán, Szmik gyógyszerész alsóréti tanyáján azonban bőven terem. Kalocsa környékén ez is kiirthatatlan gyom. *Bifora radians* M. B. undorító poloskaszagától langyos májusi eső után csak úgy bűzlik az egész tájék, különösen a kiritkult vetések közt. *Seseli hippomarathrum* L. és *Melissa officinalis* L. a műutak homokos-kavicsos árkaiban, a *Melissa* az én parkomban is vadon nő. a cementhez használt homokkal került ide. *Salvia aethiopis* L., *S. austriaca* Jacq. és *Verbascum phoeniceum* L. a temetők kaszáloin és a szállási gyepeken is bőven nő. A *S. austriaca* meghámozott zsenge szárát a gyermekek: „rekenye“ néven enni szokták. *Carthamus lanatus* L. és *Centaurea solstitialis* L. az utak mentén mindenütt egymást kísérő hűséges pajtások. *Xeranthemum annuum* L. és *Artemisia annua* L. az országutak és a vasuti töltések mellett nálunk ritka vendégek. Összesen: 17 növény.

A Ferencsatorna által idekerült növények: *Homalocenchrus oryzoides* (L.) Pall. a Ferencsatorna nádas széléin mindenütt bőségesen terem. *Chlorocyperus glomeratus* (L.) Palla. a Tisza nyirkos, homokos-iszapos árterén is rókaszinű csomós kalászkáit már messziről mutogatja. *Juncus glaucus* Ehrh. Visszavándorolt növényünk, a mely a Ferencsatorna szélén sokszor egész zombékokat alkot, a mikre a horgászó gyermekek szoktak ülni. *Roripa Kernerii* Menyh. a Ferencsatorna szélén a „Szuvadula“ lapos nedves-szikes mezőin nagy ritkaság. *Callitriche verna* L., *Peplis portula* L., *Hippuris vulgaris* L., *Utricularia vulgaris* L. a Ferencsatornában elég gyakori. *Vallisneria spiralis* L. néhány példányban a Ferencsatorna „Szuvadulának“ nevezett részén nő. *Valeriana officinalis* L. a legritkábban. *Bellis perennis* L. pedig igen bőven terem a Ferencsatorna déli oldalán a „Türzsilip“ mellett; de a kiirtott Árpádliget helyén, a volt Lövölderészen, a kertészlakástól délre is otthonos; egyebütt határunkban nem található. A *Bidens cernua* L. visszavándorolt növényünk. Valamikor a lápok környékén, most a Ferencsatorna nádas széléin mereszgteti csinos sárga virágszemeit. Az *Aster tripolium* L., kizárólag a Ferencsatorna két partján a Szuvadulában terem. *Bupleurum tenuissimum* L. társaságában. Összesen: 13 növény.

A parkok révén behurcolt növények: *Melica ciliata* L. a központi szerb temetőben gyepes helyeken már 3 év óta szintén bőven terem. Gyapjas bugáiért téli csokrokba gyűjtik. *Brassica elongata* Ehrh. már az összes temetőben is elterjedt. *Vicia pannonica* Cr., *V. tetrasperma* (L.) Much., *V. Biebersteinii* Bess., *V. lutea* L. az alsóréti parallelárok töltésein is bőven tenyészik. *Vicia hirsuta* (L.) Gray-t. a tiszai füzesek homokos talaján is szedtem. *Sherardia arvensis* L., *Galium cruciata* (L.) Scop., *G. boreale* L. gyepes helyeken szélteben tenyészik. A *Chondrilla juncea* L. a parkokban most ritkán nő; annál szaporább az alsóréti tiszai töltések oldalán, hol évről évre több és több lesz. *Orlaya grandiflora* (L.) Hoffm. most kizárólag a kiirtott Árpádliget helyén és az alsóvárosi rk. temetőben található. *Erodium ciconium* (L.) Willd. ma egyedül a Botrában lelhető dr. Balaton főszolgabíró szüllejének bejáratánál az útszéli bozótban. Összesen: 13 növény

Más úton-módon idekerült növények *Sternbergia colchiciflora* W. et K., az alsóvárosi rk. és a központi szerb temető gyepes helyeinek őszi ékessége, ahol szép aranyárga virágai-
val szeptember-októberben egészen ellepi a talajt. *Corispermum nitidum* Kit. az alsóréti bosztánok (bolgár kertészet) homokosain ritka. A *Cerastium anomalum* W. et K.-tól az alsó és felsóréti szántóföldek tavasszal néha egészen fehérek. A *Gypsophila muralis* L. a Tiszapart homokosain és az Irizsethát száraz szike-
sein keces rózsaszínű virágocskáival több helyen ékeskedik. *Astragalus contortuplicatus* L. a Tisza homokos-agyagos árterét, kivált az araci kompátkelő fölött, heverő száraival néhol sűrűn takarja, úgy hogy a juhok legelésznek rajta. *Lathyrus aphaca* L.-t a tiszai füzesek közt a Ferencsatorna torkolatán alul néha tömegesen találtam. *Geranium dissectum* L. az alsóréti utak mellett és az ottani árokpartokon helyenkint bőven nő. *Abutilon Avicennae* Adans. a Tisza homokos-agyagos partján évről évre gyakoribb lesz. *Galeopsis speciosa* Mill. néhány jól kifejtett példányát találtam a Ferencsatorna partján Mendey Dávid ölfarakásai között; úgy látszik a faszállításkor került ide a boszniai erdőkből. *Xanthium italicum* Moretti, Óbecse egyik legérdekesebb növénye, amelyet első ízben 1908. szept. havában találtam a tiszai gőzhajóállomásnál, ahonnan a Tisza agyagos-homokos árterén lassan-lassan elterjedt s néhol hatalmas ágas-bogas példányokban található. Tuzson J. 1908. nov. 11-én mutatta be a növ. szakosztálynak az óbecsei *Xanthium italicum*-ot. Újabbán a delibláti homokpusztán Wagner János találta. *Galinsoga parviflora* Cav.-t első alkalommal a nagykikindai rk. plébánia zöldse-
ges kertjében fedeztem fel vidékiünkön; későbbben az óbecsei kertekben is itt-ott előkerült; az óbecsei határban jelenleg kizárólag a ferencsatornai-Türzsilipészaki oldalán tenyészik. *Helminthia echinoides* (L.) Gärtn. néhány év óta az alsóréti agyagos szántóföldeken és a kiirtott Árpádliget helyén, szintén megmunkált talajon tömegesen nő

és egyre nagyobbelterjedést nyer. Nagyon szívós természetű növény, néha, mint pl. az idén is, még decemberben is virít. *Atropa belladonna* L., *Coriandrum sativum* L. és *Cnicus benedictus* L.-t Lévai Jenő Aladár droguista 2 év előtt nagyban tenyész-tette Párisba való kivitelre az Árpádliget mellett; azóta ugyanott vadon élnek. Összesen: 15 növény.

S9 tehát azon növényfajoknak száma, amelyek az óbecsei határban a legutóbbi időkben bevándoroltak. Vajha még más vendégnövények is megörvendeztetnének bennünket és vajha az elköltözöttek is lassan-lassan mind visszazállingóznának! Faxit Deus!

(A növ. szakosztály 1915. évi januárius 13-án tartott üléséből.)

IRODALMI ISMERTETŐ.

Dr. Á. von Degen: *Alp- und Weidewirtschaft im Velebitgebirge*. 50 ábrával. (Ergänzungsband zum 2. Jahrgange des Jahrbuches über Neuere Erfahrungen auf dem Gebiete der Weidewirtschaft und des Futterbanes. Hannover, 1914.)

A szerző a 120 km hosszú Velebithegylánc havasi és legelőgazdaságával foglalkozik. A bevezető részből örvendve vesszük tudomásul, hogy ezt a 96 oldalas és 50 szép fotografiai felvétellel díszített közleményét egy „Flora Velebitica“ című nagyobb mű fogja követni, amelyen a szerző évtizedek óta folytatott helyszíni tanulmányok alapján dolgozik.

A bevezető részekben rövidesen foglalkozik a szerző a tanulmányozott terület hegrajzi, időjárási és általános gazdasági viszonyai-val, azután áttér az ottani havasi és legelőgazdálkodás részletesebb ismertetésére.

Az állattenyésztés és az azzal kapcsolatos legelőgazdálkodás ott sokkal kezdetlegesebb, mint az Alpok vagy Kárpátok vidékén. Legnagyobb akadály a állattenyésztésnek az alsóbb régiókban az aszályos éghajlat, a karsztvidék legelőinek csekély füftermése s az ezzel járó takarmányhiány és a vízhiány.

A takarmányhiányt lombtakarmánygyűjtéssel pótolják. A vizet ciszternákból és kisebb forrásokból szerzik, de még ezek az igen ritkán található vízforrások is kiapadnak a nyári száraz hónapokban. Iratóul felhasználják a kisebb mélyedésekben összegyülemelő esővizet és a mély szakadékokban nyáron át megmaradó havat is, ezt létrák és kötelek segítségével hozzák fel és szállítják el sokszor napi járóföldre eső legelőkre. Aszályos években az egész tengerparti karsztvidék Finnből hajón hozott vízre van utalva.

Ezen a vidéken, ahol a természeti viszonyok olyan nagy akadályokat gördítenek az állattenyésztési törekvések elé, csak a legigénytelenebb állatok legelhetnek, főként juhok és kecskék, néhol szamarat, öszvért, sertést és lovat is lehet látni. Régi illir eredetű